

Na spomen patniku fra Anđelku Nuiću

Nasilna smrt na Križnome putu u Sloveniji

Fra Anđelko se ubraja u veću skupinu sjemeništara koji su kao školske kolege ušle u novicijat 29. lipnja 1926. na Humcu kod Ljubuškoga. Obukao ih je ondanji provincijal fra Lujo Bubalo (Robert Jolić, *Novicijat hercegovačkih franjevaca*, Mostar 2009., str. 149). Petorica od njih završili su zemaljski život mučeništvom: Uz fra Anđelka istu životnu sudbinu doživjela su četvorica njegovih školskih kolega i to: fra Bruno Adamčik, fra Julijan Kožul, fra Nevinko Mandić i fra Stjepan Naletilić. A četvorica od njih završili su životni put prirodnom smrću na radu među hrvatskim iseljenicima u Sjedinjenim Američkim Državama. To su bili istaknuti franjevci: fra Ljubo Čuvalo, fra Ferdinand Skoko, fra Vendelin Vasilj i fra Teofil Pehar. Jedini od desetorice kolega ostao je na poprištu Domovine fra Rajko Radišić koji je nakon progona i zatvora našao posljednji počinak na domovinskoj tlu. Umro je 24. siječnja 1986. i počiva na No-

vome groblju na Humcu kod Ljubuškoga.

Ovo je vjerojatno jedini veći skup franjevačkih novaka koji su ustrajali u svome pozivu do kraja života ne napuštajući već zaorane brazde redovništva u novicijatu. Na jednoj strani vjernost zadanoj riječi, a na drugoj strani zastrašujuć danak u krvi. Ova značajna skupina desetorice hercegovačkih franjevaca ostavila je zavidne rezultate svoga rada na vjerskome, kulturnome i narodnome polju djelovanja.

Jedan od te desetorice svećenika bio je i fra Anđelko Nuić, rođen u Drinovcima 10. travnja 1908. Njegovo rodno selo bilo je u to doba bogato rasadište duhovnih zvanja kojima je obogaćivalo razna sjemeništa i redovničke samostane časnih sestara. Drinovci su za vrijeme komunističke strahovlade darovali vjeri i domovini jedanaest svećeničkih nevinih žrtava.

Jure – u redovništvu nazvan fra Anđelko – svršio je osnovnu školu u rodnome mjestu i u dvana-

stoj godini života (1920.) pošao u franjevačko sjemenište na Široki Brijeg gdje se marljivošću i disciplinom uklopio u novi način života. Nakon dovršenih šest razreda gimnazije stupio je 1926. godine u novicijat u kojemu je učvrstio svoje zvanje na putu do konačnog cilja. Godine 1929. počeo je studirati bogoslovlje u Mostaru gdje je 11. prosinca 1932. bio ređen za svećenika. Posljednje godine bogoslovlja dovršio je u tadanjemu njemačkom gradu Breslavi.

Povrativši se u domovinu, cijelu svećeničku službu obavljao je u pastvi, i to uglavnom kao kapelan. Iz straha pred komunistima ostavio je početkom 1945. godine svoju kapelansku službu u Međugorju i otputovao u Zagreb gdje se početkom svibnja iste godine pridružio masovnom egzodusu hrvatskih izbjeglica prema Austriji. Na Bleiburgu je 15. svibnja bio predan jugopartizanima. U trodnevnome maršu smrti kroz Sloveniju podlegao je njihovim zlostavljanjima, iako se njima i fizički opirao. Na

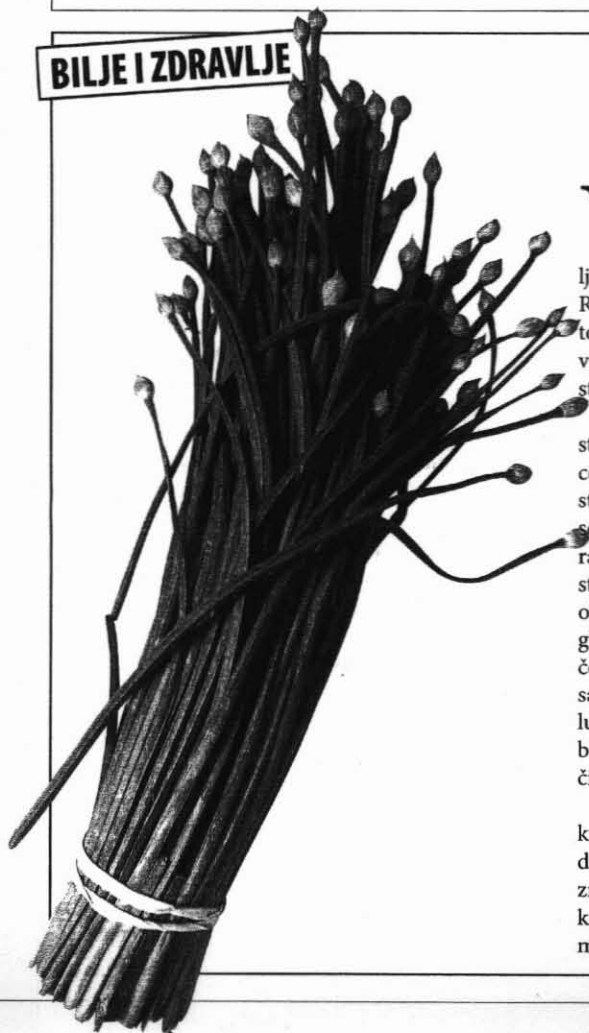

18. svibnja našao je tragičnu smrt u vojničkim rovovima kod Maribora u društvu osmorice svoje braće iz Hercegovačke franjevačke provincije. Pogubljen je u 37. godini života i bio je najstariji među njima.

Fra Anđelko je ispio kalež boli do vrha Kalvarije koja ga je na Križnome putu održala jakim. U svojim slabostima ponovno je kršten vlastitom krvi i svojim mučeništvom pripremio je sebi boravak na nebesima.

dr. fra Častimir Majić

BILJE I ZDRAVLJE

VLASAC

(*Allium schoenoprasum L.*)

Vlasac je vrsta luka srodna češnjaku, crvenomu luku i ostalim vrstama luka. Miris je izrazit, a okus po luku, ljutkast, možda nešto slično kao medin luk. Raste samoniklo na vlažnim livadama i u vrtovima, a omiljen je i kao biljka u kućnome vrtu, na balkonima. Beru se mladi nježni listovi, lukovica i sjeme.

On je višegodišnja sitna biljka koja naraste 15 – 35 centimetara, slabe i nježne lukovice iz koje izbijaju gusti, cjevasti i elastični listovi, plavičasto-zelene boje. Na stabljici koja se jedva razlikuje od listova u svibnju i lipnju razvijaju se cvjetovi, crvenkaste ili ljubičaste boje, složeni u polukuglasti cvat okrugla oblika. Cvati ili cvijet, ili bolje rečeno cvjetna glavica gotovo je jednaka crvenomu luku ili češnjaku. Zapravo i cvijet, osim mirisa i okusa, nas uvjerava nas da je riječ o jednoj vrsti luka. Plod vlasca je sitna crna sjemenka, što bi za crveni luk rekli da je barut jer posve slični barutu za lagume i streljivo.

Vlasac je poznati začini što se sitno sjekan dodaje raznim salatama, od zelenih do salata od mahunarki, od gomolja, raznim juhama i namazima, npr. od svježega kravljeg sira, te ribljim jelima i jelima od mesa, ali i raznim umacima za tjestenine ili

lovačke gulaše. U starome Rimu bio je nezaobilazan začini gotovo za sva jela. Uvijek se preporučuje samo svjež. Dugo kuhanje uništava njegovu posebnu aromu, tako da je najbolje dodavati ga pred kraj pripreme jela, prije posluživanja, ono što se preporuča i za peršin. Svježi vlasac često se koristi kao dekoracija, ili nasjeckan ili cijel u snopovima ili u listovima. U rano proljeće vlasac ljubiteljima prirode predstavlja pravu poslasticu, posebno stoga što se, uz jaglac (jagorčevina, jagluk ili žuta primula, odnosno ljubičica) i ljubičicu – violu, javlja među prvim zelenim biljkama.

Ljekovita svojstva vlasca nisu poznata. Međutim, na temelju znanstvenih istraživanja vlasac je uvršten u prirodne namirnice koje štite od karcinoma, kao i crveni, bijeli i divlji luk, luk srijemuš – medin luk, poriluk i slične biljke. U pučkoj medicini vlasac je sredstvo koje pomaže pri anemiji, slabome teku, lošoj probavi, skorbutu, bolnim sunčanim opeklinama, bolovima u grlu, visokome tlaku. Također, pročišćuje krv i organizam, sprječava nadimanje, a uzimlje se i u dijetama i dijetalnim terapijama. Uzgaja se i kao ukrasna biljka.

Vrano Blagin